

## Anmälande företag

Metso Sweden AB, 556216-5653, Box 132, 231 22 Trelleborg

Ombud: advokaten AA samt jur. kand. BB och CC

## Saken

Anmälan enligt 4 kap. 6 § konkurrenslagen (2008:579) om företagskoncentration;  
försäljning av stenkrossutrustning

---

## Beslut

Med beaktande av Metso Sweden AB:s frivilliga åtagande lämnar Konkurrensverket Metso Sweden AB:s förvärv av ensam kontroll över Aktiebolaget P.J. Jonsson och Söner, 556057-1654, utan åtgärd. Åtagandet förenas med ett vite om 100 miljoner kronor.

## Anmälan företag

1. Metso Sweden AB ("Metso") har den 9 april 2018 enligt 4 kap. 6 § konkurrenslagen (2008:579), KL, anmält förvärv av ensam kontroll över Aktiebolaget P.J. Jonsson och Söner ("JS"). Efter koncentrationens genomförande kommer Metso att äga 100 procent av aktierna i JS. Säljare är ett antal företag och privatpersoner. Ett aktieöverlåtelseavtal ingicks den 27 mars 2018, och tillträdet är villkorat av att Konkurrensverket lämnar koncentrationen utan åtgärd.

## Företagen

2. Metso bedriver tillverkning och försäljning av kross- och siktutrustning till bl.a. ballastproduktion. Där ingår bl.a. mobila och stationära krossverk, siktar, matare, transportband samt slit- och reservdelar. Krossverk används för att bearbeta sten till slutprodukten ballast (dvs. krossad sten, grus och sand) som typiskt sett används i byggnader (t.ex. betong) och till infrastruktur (t.ex. de olika lagren i vägar). Metso erbjuder ett fullt sortiment av mobila och stationära kross- och siktverk och även relaterade tjänster såsom utbildning och underhållsservice. Metso är helägt av Metso Minerals Oy, som i sin tur är ett dotterbolag till Metso Oyj som är noterat på Nasdaq Helsinki. Omsättningen i Metsokoncernen föregående räkenskapsår uppgick till motsvarande ca 26 miljarder kronor, av vilka ca 973 miljoner kronor kunde hänföras till Sverige.
3. JS har specialiserat sig på försäljning av mobila kross- och siktverk till ballastproduktion. JS affärsmodell är att köpa krossar och andra komponenter för att integrera dessa till kompletta mobila kross- och siktverk. JS tillverkar även siktar och matare som utgör komponenter för montering i mobila kross- och siktverk. Utöver de komponenter som är integrerade i verken har JS viss försäljning av fristående siktar och matare, och JS säljer även slit- och reservdelar samt utför viss service och reparationer på de verk man sålt. Omsättningen i JS föregående räkenskapsår uppgick till motsvarande ca 342 miljoner kronor av vilka ca 265 miljoner kronor var hänförliga till Sverige.
4. JS har ett långvarigt samarbete med Sandvik Construction AB (tidigare Sandvik Mining and Construction AB) ("Sandvik"), ett svenskt företag verksamt inom utveckling, tillverkning och försäljning av olika krossar, siktenheter och matare för montering i kross- och siktverk, samt utveckling, tillverkning och försäljning av kompletta kross- och siktverk. Tidigare fungerade JS enbart som integratör för Sandvik, vilket betydde att man monterade kross- och siktverk bestående av Sandviks produkter, som därefter såldes till marknaden av Sandvik. År 2009 började JS sälja egna mobila kross- och siktverk, främst baserade på Metsos krossar.

5. Sedan 2010 samarbetar JS återigen med Sandvik. Enligt deras avtal levererar Sandvik krossar till JS, som JS integrerar med andra komponenter till färdiga mobila kross- och siktverk. JS både (i) levererar de monterade mobila kross- och siktverken (med Sandviks krossar som nyckelkomponent) till Sandvik som säljer dessa under varumärket Sandvik, och (ii) säljer de monterade mobila kross- och siktverken under eget varumärke till sina egna kunder. Sandvik är för närvarande huvudleverantör av krossar till JS. Sandvik säljer även egna stationära och mobila kross- och siktverk.

## Bedömning

### Ingripande mot företagskoncentrationer

6. En företagskoncentration som prövas enligt 4 kap. 1 § KL ska förbjudas om den är ägnad att påtagligt hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens inom landet i dess helhet eller en avsevärd del av det. Vid prövningen av om en företagskoncentration ska förbjudas ska särskilt beaktas om den medför att en dominerande ställning skapas eller förstärks.

### Relevant marknad

#### Inledning

7. Den relevanta produktmarknaden omfattar i första hand de produkter eller tjänster som köparna anser vara utbytbara, dvs. sådana produkter eller tjänster som på grund av pris, funktion och egenskaper i övrigt kan tillfredsställa samma behov hos köparen. Den relevanta geografiska marknaden omfattar det område inom vilket de berörda företagen tillhandahåller de relevanta produkterna eller tjänsterna, inom vilket konkurrensvillkoren är tillräckligt likartade och som kan skiljas från angränsande geografiska områden på grund av väsentliga skillnader i konkurrensvillkoren.

#### Produktmarknad

8. Europeiska kommissionen ("kommissionen") fattade 2001 beslut om att godkänna koncentrationen mellan Metso Corporation och Svedala efter det att parterna gjort åtaganden.<sup>1</sup> Kommissionens beskrivningar och slutsatser i ärendet var sammanfattningsvis följande.
9. Stenkrossutrustning används för att minska en stens storlek och göra den passande för det avsedda ändamålet. Utrustningen används i första hand för att framställa ballast (krossten, grus och sand) och betong, samt i gruvindustrin där man utvinnet metaller ur finmalen sten. Ballast framställs vanligen antingen i stenbrott eller av byggföretag som framställer ballast på egen hand

---

<sup>1</sup> COMP/M.2033 Metso/Svedala.

genom att krossa sten eller demolerat byggmaterial. Ballast används både i byggnader och till infrastruktur.

10. En typisk stenkrossprocess innefattar flera steg: (i) primär krossning, där stora block krossas genom sprängning eller andra åtgärder, (ii) sekundära och påföljande krossningssteg där sten krossas i mindre bitar. Små partiklar kan slutligen fås fram via malning. De fyra viktigaste typerna av krossutrustning är (i) käftkrossar (i vilka stenen krossas mellan två mekaniska käftar), (ii) slagkrossar (i vilka stenen krossas genom stötar mot stenen), (iii) konkrossar (i vilka stenen krossas mellan en rörlig och en fast kon) och (iv) primärspindelkrossar (baserade på en teknik liknande konkrossarnas men med en annan geometri). Avseende slagkrossar skiljer man mellan sådana med horisontell axel och sådana med vertikal axel. Varje typ av krossutrustning motsvarar en särskild teknik.
11. Efterfrågan på krossutrustning kommer väsentligen från fem typer av kunder: (i) betongföretag (som tillverkar och säljer betong och ballast för vidareförsäljning), (ii) bygg- och anläggningsföretag och specialiserade rivningsföretag, (iii) oberoende tillverkare av ballast som säljer till tredje part, (iv) entreprenörer som hyrs in för att krossa sten på kontraktbasis, och (v) gruvföretag.
12. Kommissionen drog följande slutsatser i ärendet:
  - a Begagnad och ny krossutrustning hör till skilda marknader.
  - b Ny utrustning bör kategoriseras på grundval av teknik (käftkrossar etc).
  - c Varje teknik bör segmenteras på grundval av storlek/tillämpning i å ena sidan produkter för bygg- och anläggningstillämpningar<sup>2</sup> och å andra sidan produkter för gruvtillämpningar.
  - d Mycket stora konkrossar med hög kapacitet inom segmentet konkrossar för gruvtillämpningar utgör en särskild produktmarknad.
13. En krossanläggning innehåller även ett antal anordningar för att flytta stena mellan de olika krossningsstegen. Denna typ av "mindre utrustning" utgörs framförallt av siktenheter, transportband och matare. Kommissionen fann i ärendet att dessa anordningar tycktes utgöra separata produktmarknader.

---

<sup>2</sup> På engelska: aggregates and construction ("A&C").

14. I samband med kommissionens marknadsundersökning i ärendet uppgavs tydligt från tredje part att inte alla produkter som bjuds ut kan krossa hård sten. I kommissionens beslut angavs bl.a. Sverige som exempel på land där stenkrossar ofta fungerar i miljöer med hård/förslitande sten, och där kraven på tillförlitlighet och kvalitet blir ännu viktigare än på andra håll.<sup>3</sup>
15. Metso har i sin anmälan till Konkurrensverket uppgett att Metsos och JS verksamheter överlappar inom (i) marknaden för tillhandahållande av kross- och siktverk för bygg- och anläggningstillämpningar, (ii) marknaden för tillhandahållande av underhållstjänster, slit- och reservdelar samt (iii) marknaden för tillhandahållande av krosskomponenter.
16. Mot bakgrund av vad som framkommit i Konkurrensverkets utredning (se vidare nedan) har Konkurrensverket främst fokuserat på tillhandahållande av mobila kross- och siktverk för bygg- och anläggningstillämpningar som kan användas för hårda och därmed svårkrossade bergarter vilka typiskt sett förekommer i bl.a. Sverige. Försättningsvis benämns dessa *tunga mobila kross- och siktverk för bygg- och anläggningstillämpningar*.
17. Det har dock, för bedömningen av den aktuella koncentrationen, inte bedömts nödvändigt att fastställa den exakta omfattningen av den relevanta produktmarknaden.

#### Geografisk marknad

18. Kommissionen kom i ovan nämnda ärende fram till att marknaderna för stenkrossutrustning för bygg- och anläggningstillämpningar är nationella.
19. Metso anser att de tre marknader de definierat är globala. Inom en hypotetiskt smalare geografisk segmentering uppger Metso att marknaden för tillhandahållande av underhållstjänster, slit- och reservdelar kan vara nationell.
20. Mot bakgrund av vad som framkommit i Konkurrensverkets utredning talar mycket för att tillhandahållande av tunga mobila kross- och siktverk för bygg- och anläggningstillämpningar till kunder i Sverige sker på nationell nivå.
21. Det har dock, för bedömningen av den aktuella koncentrationen, inte bedömts nödvändigt att fastställa den exakta omfattningen av den relevanta geografiska marknaden.

---

<sup>3</sup> Se kommissionens beslut i COMP/M.2033 Metso/Svedala pp. 146 och 158.

**Påtagligt hämmande av en effektiv konkurrens**

22. Konkurrensverket har således att bedöma huruvida företagskoncentrationen påtagligt skulle hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens inom landet i dess helhet eller en avsevärd del av det. Faktorer som har betydelse för denna bedömning är parternas marknadsandelar och andra faktorer som kan hämma eller främja konkurrensen såsom förekomsten av faktisk och potentiell konkurrens samt köparmakt.
23. Under utredningen har Konkurrensverket varit i kontakt med olika aktörer i stenkrossbranschen och ett antal kunder till Metso och JS. Konkurrensverket har härvid ställt frågor om exempelvis de aktuella produkternas användningsområden, vilka alternativ som finns m.m. Konkurrensverket har även inhämtat kompletterande information från Metso och JS i form av bl.a. försäljningssiffror och interna dokument.
24. Det finns både stationära och mobila kross- och siktverk för bygg- och anläggningstillämpningar. Vid marknadskontakterna i ärendet har det framkommit att stationära verk inte är fullt utbytbara med mobila verk. Även om ett mobilt verk ibland kan vara ett alternativ till ett stationärt, råder inte samma substitutionsmöjlighet åt andra hållet.
25. I utredningen har vidare framkommit att det i Sverige främst finns hårda och därmed svårkrossade bergarter. Detta motsägs inte av vad kommissionen fann i ovan nämnda ärende från 2001. Dessa bergarter kräver i regel mer kraftfull krossutrustning än bergarter som finns på andra håll.
26. Konkurrensverket har i sin utredning funnit att den aktuella företagskoncentrationen kan leda till konkurrensproblem avseende tillhandahållande av tunga mobila kross- och siktverk för bygg- och anläggningstillämpningar i Sverige.
27. Metso har i sin anmälan uppgett ett antal konkurrenter avseende tunga mobila kross- och siktverk för bygg- och anläggningstillämpningar till kunder i Sverige. Utredningen visar dock att den enda aktör av betydelse, utöver Metso och JS, som tillhandahåller tunga mobila kross- och siktverk till dessa kunder är Sandvik. Det är i princip endast Metso, JS och Sandvik som säljer sådana mobila kross- och siktverk i Sverige som kan användas för de hårda och därmed mer svårkrossade bergarter som finns här i landet. De svenska kunder som Konkurrensverket varit i kontakt med har i stort samstämmigt uttryckt att mobila kross- och siktverk från andra tillverkare än Metso, JS och Sandvik inte lever upp till deras krav avseende kvalitet och driftssäkerhet, och därför inte utgör reella alternativ.

28. Sandvik tillämpar den affärsmodell som beskrivits ovan, där Sandvik levererar krossar till JS, som JS integrerar med andra komponenter till färdiga mobila kross- och siktverk. Sandvik tillverkar själva tre versioner av tunga mobila kross- och siktverk som kan användas av kunder i Sverige. De varianter av produkter som efterfrågas av Sandviks svenska kunder är dock enligt Sandvik primärt de som Sandvik erhåller genom JS. Mot bakgrund av detta är det enligt Konkurrensverket i dagsläget tveksamt om Sandvik kan betraktas som en fullvärdig konkurrent till Metso och JS.
29. Koncentrationen skulle innebära att Metso/JS får en mycket stark position vad gäller tillhandahållande av tunga mobila kross- och siktverk för bygg- och anläggningstillämpningar i Sverige.
30. Även om kunder, enligt vad som framkommit, idag anser sig ha möjlighet att i viss utsträckning påverka priser och andra leveransvillkor, skulle den situationen kunna ändras om Metso förvärvar JS.
31. Utan ett tillräckligt reellt konkurrenstryck och motverkande köparmakt finns enligt Konkurrensverket risk för att den aktuella koncentrationen får negativa effekter på konkurrensen i form av exempelvis höjda priser och ett försämrat produktutbud.
32. Sandvik har uttryckt en vilja att fortsätta som aktör i stenkrossbranschen i Sverige. Sandvik har uppgett för Konkurrensverket att företaget skulle behöva viss tid och göra vissa investeringar för att vidta de åtgärder som anses nödvändiga för att Sandvik ska kunna utvecklas till ett konkurrenskraftigt alternativ till Metso/JS i Sverige avseende tunga mobila kross- och siktverk för bygg- och anläggningstillämpningar.

### Åtagande

33. Sedan Konkurrensverket informerat Metso om sina farhågor kring koncentrationens effekter, inkom Metso den 15 maj 2018 med ett förslag till frivilligt åtagande i syfte att undanröja dessa farhågor.
34. Konkurrensverket har inhämtat synpunkter på det frivilliga åtagandet från Sandvik.
35. Metso inkom med ett slutligt undertecknat frivilligt åtagande den 29 maj 2018. Åtagandet bifogas som **Bilaga 1** till detta beslut. Sammanfattningsvis innebär åtagandet att Sandvik under en övergångsperiod om 24 månader efter koncentrationens genomförande ska ges möjlighet att köpa mobila kross- och siktverk från JS, integrerade med Sandviks krossar som huvudkomponent, för vidareförsäljning under Sandviks varumärke, och JS ska ges möjlighet att köpa Sandviks krossar som komponent att integreras i JS mobila kross- och siktverk.

36. Metso åtar sig att JS ska respektera kundens önskemål på så sätt att om kunden vill köpa JS mobila kross- och siktverk med Sandviks kross integrerad, kommer JS att erbjuda ett sådant verk. Om kunden däremot föredrar ett mobilt kross- och siktverk från JS med Metsos kross integrerad, kommer JS att erbjuda ett sådant verk.
37. Vidare åtar sig Metso att uppdra åt en förvaltare att under den period åtagandet ska gälla (24 månader) löpande övervaka Metsos efterlevnad av åtagandet, och rapportera till Konkurrensverket. Den övervakande förvaltaren ska vara oberoende i förhållande till Metso, JS och Sandvik, och vara godkänd av Konkurrensverket. Metso kommer att stå för alla kostnader med anledning av förvaltarens uppdrag.

### **Sammanfattande bedömning**

38. Enligt Konkurrensverkets uppfattning kommer åtagandet göra det möjligt för Sandvik att på längre sikt utvecklas till en konkurrenskraftig aktör vad gäller tillhandahållande av tunga mobila kross- och siktverk för bygg- och anläggningstillämpningar i Sverige. Om Sandvik blir kvar som leverantör av sådana kross- och siktverk kommer kunderna att ha alternativ att välja mellan när det gäller dessa produkter.
39. Sammantaget finner Konkurrensverket att åtagandet innebär att koncentrationen inte kommer att resultera i en sämre konkurrenssituation än den som råder före koncentrationen. Med hänsyn till Metsos frivilliga åtagande finner Konkurrensverket därför att den aktuella koncentrationen inte är ägnad att påtagligt hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens inom landet i dess helhet eller en avsevärd del av det.

### **Slutsats**

40. Koncentrationen ska, med beaktande av Metsos frivilliga åtagande och vad som i övrigt anförts ovan, lämnas utan åtgärd. Åtagandet bör förenas med ett vite om 100 miljoner kronor.

---

Detta beslut har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit sakkunniga Cecilia Maxe Aglinder.

Rikard Jermsten

Cecilia Maxe Aglinder

Bilaga 1: Metso Sweden AB:s frivilliga åtagande



BESLUT

2018-05-30 Dnr 239/2018

9 (9)

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats.

Kopia till:

Sandvik Construction AB, Box 510, 101 30 Stockholm